

Informatiefase 3

**Verslagen van de gesprekken
met CDA, D66, PvdA, VVD, CU, PvdD, SGP, Volt en GroenLinks
op 18 en 19 mei 2023**

Gesprek CDA – informateurs

18 mei 2023

Aanwezig: Cees van Eijk en Floor Vermeulen (informateurs), Mirjam Sterk en Chris Westerlaken (CDA), Françoise Beugelsdijk en Frank Kools (griffie, verslag)

1. Welke partijen ziet jouw fractie als formerende partijen; wie gaan de coalitie vormen?

A. Meest logische, gewenste coalitie (met GL-VVD als basis)?

- *CDA: N.a.v. de verkiezingsuitslag is het belangrijk om de polen te verbinden. Daarom wilde CDA samenwerking GL-BBB en coalitie door het midden. Betreurt dat dat niet is gelukt. Ook met het oog op de grote transities is het belangrijk de uitslag te honoreren. Huidige samenwerking is plezierig, toch om die reden voorkeur voor nieuwe, brede coalitie: VVD, CDA, SGP, CU, D66, PvdA en GL. Brede samenstelling zal de oppositie in PS minder heftig maken. Met SGP in coalitie zullen agrariërs zich bestuurlijk meer vertegenwoordigd voelen.*
- *Wat is de inhoudelijke onderbouwing van deze voorkeur? CDA: Het lijkt gemakkelijk om de huidige samenwerking maar voort te zetten, aangevuld met de VVD, omdat het goed gaat. Maar alle huidige coalitiepartijen hebben verloren, op één partij na, die net gelijk gebleven is. Dit doet dus niet per se recht aan de verkiezingsuitslag. De uitslag moet ook in de samenstelling van coalitie tot uitdrukking komen. CDA wil in het landelijk gebied mét boeren tot oplossingen komen. Daar zit nu weerstand omdat ze niet zelf mee aan het stuur zitten. CDA is bezorgd over de bestuurbaarheid van de provincie als niet in de samenstelling en inhoud van de coalitie de verkiezingsuitslag zijn weerslag vindt.*

B. Is SGP een vervanger voor BBB?

- *CDA: De zege van BBB zit niet alleen in het landelijk gebied, maar ook in de steden. Heeft met meer zaken te maken. Een nieuwe coalitie moet vertrouwen herstellen met de inwoners en nog meer verbinding leggen met de samenleving. Ook met oog op transitie in landelijk gebied. Voor dat laatste heeft de SGP, ook gezien haar achterban, goede kaarten.*

C. Welke combinatie of individuele fractie is onlogisch of principieel uitgesloten? Omdat?

- *CDA: Samenwerking met Partij voor de Dieren is door beide partijen op inhoudelijke gronden en stijlverschillen al na het gesprek tijdens de eerste verkenningsronde als mogelijkheid uitgesloten. Is een activistische partij, niet uit op compromissen. Ze past daarmee niet in de gewenste bestuurscultuur van PU.*

D. Ziet het CDA nog problemen tussen andere partijen uit de genoemde negen?

- *CDA: Tussen VVD-ChristenUnie en PvdA-VVD kunnen nog aarzelingen zitten. Vanwege het verleden, Uithoflijn en jaarrekeningen. Zit vooral in de oude bestuursstijl van VVD.*

E. Welke invulling geven aan begrippen “stabiel” en “daadkrachtig”? Wat is uw bijdrage?

- *CDA: Stabiel betekent een fractie met een aantal ervaren mensen en kennis uit het verleden. Daadkracht is durven zeggen wat kan en wat niet kan. Niet blijven hangen in wat zou moeten gebeuren maar gericht maatregelen treffen. Oplossingsgericht zijn en over je eigen schaduw heen durven springen.*
- *CDA brengt bestuurlijke ervaring, contacten en netwerk bij gemeenten en Den Haag in.*

F. Hoe kijkt het CDA naar VOLT?

- *CDA: Nog erg onervaren. Wat voegt die toe? Ligt nog niet voor de hand, komt te vroeg.*

G. Hoe breed?

- *CDA: liefst meer dan 25 zetels en een breed gedragen akkoord zijn. Vijf partijen is bespreekbaar, zes heeft een duidelijke voorkeur, zeven partijen kan, maar liever niet. Als je de coalitie te breed maakt, is dat voor de samenwerking en sfeer niet goed.*
- *CDA wil dat coalitie een open hand uitsteekt naar andere partijen. Dat past ook in de open cultuur van de voorbije jaren. Bij stikstof is dat gebeurd. Het CDA heeft daarbij vaak nauw opgetrokken met de SGP, vandaar ook de voorkeur om die partij in de coalitie op te nemen.*

H. Zijn gecombineerde of parttime gedeputeerden optie?

- *CDA: Zes heeft de voorkeur, want er komen steeds meer opgaven bij. Vijf is bespreekbaar, maar zes geeft meer comfort. Ook om de tijd te hebben om draagvlak in PS te zoeken. En zeven ligt niet direct voor de hand. Is het dan nog wel werkbaar?*
- *Parttime is niet wenselijk. Misschien een optie voor GL-PvdA. Die houden elkaar zo vast.*

I. Hoe staat u tegenover deelname van de ChristenUnie?

- *CDA is positief over CU, maar het is of ChristenUnie of D66. ChristenUnie helpt meer bij het creëren van steun voor de grote transitie in het landelijk gebied. D66 was in het college op dat punt niet heel uitgesproken, maar in de campagne wel.*

2. Waar liggen inhoudelijk kansen en bedreigingen? Zijn er principiële breekpunten?

A. Kernwaarden en kernboodschap nieuwe coalitie?

- *CDA: Het gaat om duurzame stabiliteit. Een robuust bestuur voor de komende generaties is nodig, dat aanpakt en verbindt.*

B. Gewenste speerpunten?

- *CDA: De inbreng uit eerdere verkenning rondes is niet veranderd.*

C. Mogelijke breekpunten? Zijn er principiële punten waar niet over te onderhandelen valt?

- *CDA: Bij de energietransitie zit spanning, tussen GL-VVD. Maar als men bereid is om over de eigen schaduw heen te stappen, dan komen we eruit. Zit vooral op bestuursstijl. Het CDA wil de RES-sen 1.0 uitvoeren. Vraag is: pakt de PU de regie of zoeken we naar meer draagvlak bij gemeenten? CDA wil bottom-up. Pas als daar geen keuze gemaakt wordt dan opschalen.*
- *Landbouw-natuur wordt ook spannend. Gaat over tempo en bestuursstijl. Als je te hard gaat, raak je mensen kwijt. Het CDA wil het doen mét de direct betrokkenen. Wil ruimte voor oplossingen, zoals innovaties. In hoeverre wil Utrecht een eigen weg gaan? We kunnen ook uit dat onderwerp komen.*
- *CDA: Ook discussie over Financiën, Rijnenburg, mobiliteit, bereikbaarheid en leefbaarheid van kleine kernen. Verwachten daar geen onoverkomelijke zaken bij. Het zit vooral op bestuursstijl.*
- *Door de nieuwe samenstelling van de Staten (geen meerderheid voor de 'linkse' partijen) zal het accent in het coalitieprogramma meer naar midden/rechts getrokken moeten worden wil het op voldoende draagvlak kunnen rekenen. Dit betekent iets voor de bestuursstijl, de gekozen thema's en ook de samenstelling.*

D. Zijn de eerder besproken 6 thema's/opgaven goede basis? Minder/meer?

- *CDA: Financiën hoort in dat rijtje thuis, ook vanwege de groeispromg. Zuiverheid en transparantie, zoals vastgelegd in de Wet van Wijntjes, niet opgeven.*

3. Hoe zou het vervolgproces eruit moeten komen te zien?

- Karakter coalitieakkoord: hoofdlijnen, gedetailleerd?
- *CDA: voorkeur hoofdlijnenakkoord, bij energie en landbouw kan je meer in detail afspraken maken óf dat meer bij PS neerleggen. CDA heeft een voorkeur om het bij de Staten neer te leggen.*
- Betrokkenheid PS en stakeholders bij thema's? Statenbrede naast coalitieafspraken? Zo ja, welke?
- *CDA wil weer input ophalen bij de andere partijen in de Staten en bij stakeholders in de formatie. Het gesprek met stakeholders uitstellen tot na akkoord heeft niet de voorkeur.*
- Eventuele aandachtspunten met betrekking tot kandidaat-gedeputeerden.
- *CDA is duidelijk over haar kandidaat. Heeft geen personele blokkades. Wil meer diversiteit in college. Kandidaten moeten niet meepraten over de portefeuilleverdeling.*
- *CDA wil in de formatie werken met deeltafels en de fracties betrekken. Ook wil ze direct de financiële paragraaf uitwerken.*
- *CDA heeft mandaat van haar fractie en vraagt ook van andere partijen om met mandaat te spreken zodat niet steeds teruggedaan hoeft te worden naar fractieberaad.*

4. Aandachtspunten voor de communicatie

- *CDA: Verzoek om PS op de hoogte te houden over voortgang proces van de informatieronde.*

Gesprek D66 – informateurs

18 mei 2023

Aanwezig: Cees van Eijk en Floor Vermeulen (informateurs), Marianne de Widt en Robert Strijk (D66), Françoise Beugelsdijk en Frank Kools (griffie, verslag)

1. Welke partijen ziet jouw fractie als formerende partijen; wie gaan de coalitie vormen?

- A. Meest logische, gewenste coalitie (met GL-VVD als basis)? Omdat?
- *D66: Bij de negen geen blokkades, wel voorkeuren. In deze coalitie prima samengewerkt. Willen we voortzetten, zo progressief mogelijk. Voorkeur: Een coalitie van GL, VVD, CDA, PvdA, CU en D66*
 - *Met de SGP goede ervaringen met samenwerking, maar zij is behoudender. Met deze partij boek je moeilijk vooruitgang en haar grondbeginselen staan verder van D66 af.*
 - *VOLT en Partij voor de Dieren? VOLT heeft maar 2 zetels, is nog vrij onbekend. PvdD zit al langer in PS, weten we meer van. Beide partijen zijn behoorlijk activistisch. Passen niet echt in bestuurscultuur. Missen ook bestuurlijke ervaring, en die is met de forse uitdagingen juist nodig. De huidige coalitiepartijen en VVD hebben bewezen dat ze het kunnen.*
- B. Doe je dan recht aan de verkiezingsuitslag?
- *D66: een meerderheidscoalitie doet recht aan de uitslag. Tegenstelling stad-platteland wordt er bijgesleept, dat moeten we niet blijven roepen. Het is belangrijk ruimte te geven aan debat in PS en waar mogelijk handreikingen doen. Moeten af van het beeld dat we niet democratisch bezig zijn als de grootste partij niet in de coalitie zit.*
- C. Hoe kijken andere fracties naar D66? Verhouding /invloed van de landelijke politiek?
- *D66: Zij zien onszelf als een partij in het midden, een partner die bruggen slaat. Alle partijen uit voorkeurscoalitie zien D66 als acceptabele partner.*
 - *T.a.v. landelijk beleid: D66 wil het landelijk beleid uitvoeren. Dat is een gegeven. Herhaalt wat in de eerste informatieronde al is gezegd over uitspraken van D66 landelijk over gedwongen uitkoop (zie verslag gesprek BBB-D66-verkenner Danny de Vries d.d. 31-03-2023).*
- D. Welke invulling geven aan begrippen “stabiel” en “daadkrachtig”? Wat is uw bijdrage?
- *D66: stabiel betekent een samenwerking zoeken waarin je aan de voorkant de overtuiging hebt dat je vier jaar mee door komt. Daadkracht is vooruitkomen en progressief zijn.*
 - *Binnen de coalitie: ruimte laten voor anderen, elkaar zaken gunnen, goed luisteren, bereid zijn om compromissen te vinden, daar samen voor staan en eerlijk tegen elkaar zeggen als het pijn begint te doen. D66 zit op hoofdas van gewenste coalitie: haar inzet op klimaatakkoord, natuur en energie sluiten helemaal aan bij die van GL, ideeën over lastenstijging en economie passen weer bij VVD.*
- E. Op welke combinatie van partijen zit spanning?
- *D66: samenwerking Partij voor de Dieren met zowel CDA als SGP zijn heel spannend.*
- F. Hoe breed/smal? Aantal partijen? Aantal gedeputeerden?
- *D66: voorkeur voor zes partijen en zes gedeputeerden. Passend bij de grote opgaven. Ziet niets in deeltijd-gedeputeerden. Ook vijf kan, zeven is niet wenselijk. Wordt onderling dan ingewikkelder en levert zeven gedeputeerden met sprokkelportefeuille op.*
- G. Welke partij wordt de zesde partner? SGP i.p.v. CU, zodat ook in de coalitiesamenstelling duidelijk is dat om een nieuwe ploeg gaat?
- *D66: Niet doen! Heeft nadrukkelijk voorkeur voor CU. Begrijpt waarom VVD dat zegt. Maar de inhoud van akkoord zal laten zien dat het een nieuwe coalitie is.*
- H. Bent u bereid inhoudelijk steun te geven aan coalitie (programma-akkoord) zonder gedeputeerde?
- *D66: Nee, dan kiezen we voor de oppositie. We zullen dan overigens constructief oppositie voeren en zeker voorstellen kunnen steunen, maar zullen dan wel elk voorstel op eigen inhoud beoordelen.*

2. Waar liggen inhoudelijk kansen en bedreigingen? Zijn er principiële breekpunten?

- A. Kernwaarden en kernboodschap nieuwe coalitie?
- *D66: Doorpakken! Vooruitgang, progressieve uitstraling.*
- B. Gewenste speerpunten?
- *D66: Echte vooruitgang op gebied van klimaat, natuurherstel, energie en woningbouw. Niet pappen en nathouden.*
- C. Mogelijke breekpunten? Principiële punten waar niet over te onderhandelen valt?
- *D66: niet doorgaan op vastlopende weg bij de energietransitie. Verbreding A27 is niet te verkopen.*
- D. Wat kunnen lastige thema's worden?
- *D66: Bij de stikstofaanpak zijn er partijen, zoals CDA, die flink op innovatie blijven hameren. Maar zachte heelmeeesters maken stinkende wonden. We moeten zoeken naar echte, reële oplossingen.*
 - *VVD heeft gezegd dat lasten niet mogen niet stijgen en dat motorrijtuigenbelasting niet geïndexeerd mag worden. Met een mogelijke herverdeling van het provinciefonds en niet-indexeren koers je af op grote bezuinigingen. Daar moet een oplossing voor komen. Als VVD daaraan vasthoudt zou dat een breekpunt kunnen worden, want met een inflatie van 10% kom je, zonder indexering, al snel in grote financiële problemen.*
 - *Amelisweerd kan gaan schuren tussen GL en D66 enerzijds en VVD anderzijds, maar oplossing is mogelijk.*
- E. Zijn de eerder besproken 6 thema's/opgaven goede basis om uit te werken? Minder/meer?
- *D66: Financiën moeten echt thema zijn, niet pas in het laatste hoofdstuk aan bod komen. Ook economie en de kijk op het ondernemerschap horen in het rijtje met opgaven thuis.*

3. Hoe zou het vervolgproces eruit moeten komen te zien?

- A. Karakter coalitieakkoord: hoofdlijnen, gedetailleerd? Omdat?
- *D66 heeft voorkeur voor compact akkoord op hoofdlijnen, dat de Staten de mogelijkheid biedt om mee te doen. Wel duidelijk voor organisatie en buitenwereld aangeven welke kant je op wil.*
- B. Op welke onderwerpen/ cruciale details moeten in ieder geval afspraken worden gemaakt?
- *Op sommige onderwerpen geef je meer richting dan anderen, bijvoorbeeld bij energie. Maar niet op voorhand een hele kant-en-klare agenda presenteren.*
- C. Vervolg formatieproces: verwachtingen over betrokkenheid stakeholders en PS? Verwachtingen over tijdsplanning? Omdat?
- *D66: Betrekken van andere partijen en stakeholders tijdens formatie vier jaar geleden was heel waardevol. D66 wil dat weer doen. Ze wil ook tussentijds ideeën over de transitie in het landelijk gebied toetsen bij BBB.*
 - *D66 lijkt het een goede optie om voor het zomerreces een akkoord proberen te bereiken en het nieuwe college de opdracht te geven om na de zomer over de uitwerking in gesprek te gaan met stakeholders.*
- D. Eventuele aandachtspunten met betrekking tot kandidaat gedeputeerden.
- *D66 heeft een ervaren kandidaat. Verder ziet ze geen personele beletsels.*
 - *Het is niet verstandig om mobiliteit en financiën in één portefeuille onder te brengen.*

4. Aandachtspunten voor de communicatie

- *D66: Het proces moet transparant en de verslagen openbaar.*

Gesprek PvdA – informateurs

18 mei 2023

Aanwezig: Cees van Eijk en Floor Vermeulen (informateurs), Wilma de Boeren Hans Adriani (PvdA), Françoise Beugelsdijk en Frank Kools (griffie, verslag)

1. Welke partijen ziet jouw fractie als formerende partijen; wie gaan de coalitie vormen?

- A. Meest logische, gewenste coalitie (met GL-VVD als basis)? Omdat?
- *PvdA: Wij redeneren vanuit grote thema's: klimaat, natuur, energie, mobiliteit en bouwen. GL, PvdA, D66 en CU zijn het behoorlijk eens over tempo en richting bij die thema's. Zij staan voor 18 zetels. Stuk voor stuk prettig met samengewerkt in huidige coalitie. Voorkeur om die groep over links te versterken met Partij voor de Dieren en over rechts met VVD. Die zes vormen ruime meerderheid.*
- B. Hoort VVD wel bij zo'n progressieve combinatie?
- *PvdA: Ervaring van afgelopen periode leert dat samenwerking met VVD goed loopt. Partij denkt soms anders: meer nadruk op automobilititeit. Verschillen zijn te overbruggen.*
- C. Welke combinatie of individuele fractie is onlogisch of principieel uitgesloten? Omdat?
- *PvdA: We zitten 10 weken na de verkiezingen. Alle partijen voelen verantwoordelijkheid om tot een coalitie te komen. Wordt geven en nemen. PvdA is daartoe bereid.*
 - *Geen enkele combinatie van de negen is principieel uitgesloten. SGP is wel meest onlogische partner. Bij de grote thema's denkt SGP anders over inhoud en tempo. Ook staat deze partij zeer huiverig tegenover inzet van provinciaal instrumentarium. PvdA is beducht dat je met SGP de polarisatie binnen de coalitie haalt. Stapt zelf alleen mét GL in een coalitie.*
 - *Samenwerking met CDA kan, in samenstelling van de afgelopen periode is dat goed gegaan.*
 - *Van VOLT is nog niet heel duidelijk welke koers ze willen varen, behalve dat ze ingewikkelde vragen het liefst aan een burgerberaad willen over laten. Terwijl stevige keuzes nodig zijn.*
- D. Wordt de stem van de agrariër voldoende vertolkt in de voorkeurscoalitie?
- *PvdA: Geen enkele partij wil een einde maken aan de boerenstand. Allemaal hebben ze ideeën over toekomst sector. Debat is helaas gepolariseerd. PvdA gelooft niet dat we verder komen door elementen uit de polarisatie in de coalitie op te nemen.*
 - *We moeten in de gebiedsprocessen met echte oplossingen komen. Niet met de handen op de rug onderhandelen. Onvrede is trouwens breder dan landelijk gebied.*
 - *In nieuwe coalitie landbouw en natuur niet meer in één portefeuille. Landbouw niet meer als vanzelf bij een 'boerenpartij' onderbrengen.*
- E. Welke invulling geven aan begrippen "stabiel" en "daadkrachtig"? Wat is uw bijdrage?
- *PvdA: coalitie van 6 geeft stabiliteit. Daadkracht wordt mogelijk met partners die dezelfde ideeën hebben over aanpak en tempo van transitie. PvdA brengt een mooie, gemêleerde fractie mee naar nieuwe samenwerking. Ziet zichzelf bruggen tussen links en rechts slaan.*
 - *PvdA wil blijven werken vanuit één-overheid-gedachte. In 95% van zaken trekken overheden prima samen op. En PU heeft bij regionaal programmeren wonen & werken laten zien op andere manier partners te betrekken. Dat wordt gewaardeerd. Die werkwijze moet worden doorgezet.*
- F. Hoe breed/smalle? Aantal partijen? Aantal gedeputeerden?
- *PvdA: Zes is logisch, meer is niet nodig en minder is bijna niet te doen. Zes past bij grote opgaven.*
 - *Geen parttime-gedeputeerden of gecombineerde gedeputeerden vanuit politieke overwegingen. Als iemand vanwege persoonlijke omstandigheden de voorkeur geeft aan een deeltijdfactor moet dat bespreekbaar zijn. Het streven is een goede balans in het team (ook m/v).*

2. Waar liggen inhoudelijk kansen en bedreigingen? Zijn er principiële breekpunten?

- A. Kernwaarden en kernboodschap nieuwe coalitie?
- *PvdA: Toekomstgericht, doorpakken bij de grote opgaves*
- B. Gewenste speerpunten?

- *PvdA: Doorpakken bij de grote transities en ondersteuning daarbij van de zwakkeren, ook als dat niet tot het primaire takenpakket van de provincie behoort.*
- C. Mogelijke breekpunten? Principiële punten waar niet over te onderhandelen valt?
- *Voor PvdA heeft geen breekpunten, wel een ondergrens. De sociale agenda, hulp aan onderkant van de samenleving zijn zeer belangrijk, net zoals betaalbare woningbouw.*
 - *PvdA verwacht een stevig gesprek over inzet van provinciaal instrumentarium bij energie. Zal niet over voor of tegen doorzettingsmacht gaan, maar wanneer zet je die in.*
- D. Zijn de eerder besproken 6 thema's/opgaven goede basis? Of minder/meer?
- *PvdA: Financiën toevoegen, ook met oog op 2030 en verder.*

3. Hoe zou het vervolgproces eruit moeten komen te zien?

- A. Karakter coalitieakkoord: hoofdlijnen, gedetailleerd? Omdat?
- *PvdA: Akkoord op hoofdlijnen, sommige onderwerpen meer uitwerken.*
- B. Op welke onderwerpen / cruciale details moeten in ieder geval afspraken worden gemaakt?
- *Goede budgettaire afspraken maken: wat geef je waaraan uit?*
 - *Ook duidelijkheid geven over rol van de provincie.*
 - *Rust geven in de debat landelijk gebied door aan te geven of onteigening in deze periode nodig is.*
- C. Betrokkenheid PS bij bepaalde thema's? Statenbrede naast coalitieafspraken? Zo ja, welke?
- *PvdA zou bij alle grote onderwerpen met een startnotitie naar de Staten willen gaan en de reactie vanuit de Staten daarop zeer serieus nemen.*
 - *Eerder gesprek met Staten over thema's aangaan, maar bijvoorbeeld bij de Plan MER over windmolens niet het hele gesprek over doen, maar wel input PS serieus nemen.*
- D. Vervolg formatieproces: verwachtingen over betrokkenheid stakeholders en PS? Verwachtingen over tijdsplanning? Omdat?
- *PvdA wil voor zomerreces akkoord over de urgente zaken zoals Plan MER energie en het UPLG. Andere zaken kunnen eventueel later.*
 - *Betrokkenheid PS is belangrijk. Gesprek met stakeholders kan ook na akkoord.*
- E. Eventuele aandachtspunten met betrekking tot kandidaat gedeputeerden.
- *PvdA zou bij het begin van de formatie de namen van alle kandidaat-gedeputeerden willen weten. Partij is tevoren al duidelijk geweest over de eigen kandidaat.*
 - *Partij heeft een voorkeur voor de portefeuilles wonen en werken en sociale agenda.*
 - *PvdA vindt het belangrijk dat partijen aan begin formatie loyaliteit naar elkaar uitspreken.*

Gesprek VVD – informateurs

18 mei 2023

Aanwezig: Cees van Eijk en Floor Vermeulen (informateurs), André van Schie (digitaal) en Vincent Jansen (VVD), Françoise Beugelsdijk en Frank Kools (griffie, verslag)

1. Welke partijen ziet jouw fractie als formerende partijen; wie gaan de coalitie vormen?

A. Meest logische, gewenste coalitie (met GL-VVD als basis)? Omdat?

- *VVD: Coalitie moet recht te doen aan verkiezingsuitslag. Dient progressief en conservatief, stad en platteland, vernieuwing en stabiliteit te omvatten. In PS niet langer een linkse meerderheid, nu is er kleine rechtse.*
- *Belangrijk niet alleen verliezers om de tafel te hebben. Verkiezingsuitslag moet in de samenstelling én inhoud van nieuwe coalitie vertaald worden. Voortzetting van oude college, aangevuld met VVD, doet geen recht aan uitslag. Ook perceptie is belangrijk. Er moet straks echt nieuwe club staan.*
- *CDA is eerste bondgenoot.*
- *VVD wil graag ook D66 in coalitie, maar zit daar niet aan vast.*
- *SGP hoort in nieuwe coalitie, nodig voor goede balans, nieuwe samenstelling van coalitie en voor draagvlak bij plattelandsgemeenten.*
- *VVD heeft criteria voor samenwerking van een coalitie uitgewerkt in eigen notitie (zie bijlage). Zij komt uit op een voorkeurscoalitie van zes partijen: GL-VVD-D66-CDA-PvdA-SGP.*
- *Eerste voorkeur van VVD voor coalitie met BBB geblokkeerd door GL/PvdA. Tweede voorkeur over rechts geblokkeerd door CU. Als derde voorkeur ook wordt geblokkeerd, wordt dat zeer zwaar punt voor VVD. Partij heeft geen breekpunten, maar verwacht wederkerigheid van andere partijen. VVD mag geen slachtoffer worden van haar goede wil en openheid voor allerlei samenstellingen.*

B. Welke combinatie of individuele fractie is onlogisch of principieel uitgesloten? Omdat?

- *Met Partij voor de Dieren heel weinig inhoudelijke klik. Niet uitgesloten.*
- *VOLT is nog moeilijk te duiden. Lijken sympathiek, maar behalve Europa is onduidelijk wat ze toevoegen. Lijken veel op D66. VOLT Kan fris geluid opleveren, maar bezit weinig netwerk in gemeenten en Den Haag.*
- *Minste spanning zit op combinatie van 5 (VVD, CDA, GL, PvdA en D66). Er zit spanning tussen GL en SGP en tussen CDA en Partij voor de Dieren. VVD gaat gesprekken open in.*
- *SGP ligt echt anders dan CU. Inhoudelijk staat SGP dicht bij de VVD, hoewel er ideologisch wel afstand is op ethische thema's. SGP is herkenbaarder dan CU voor inwoners van het platteland. SGP heeft ook meer wethouders. ChristenUnie heeft twee gezichten: in steden is zij links-progressief, op platteland zit ze soms in combinaties met behoudende SGP. Profiel SGP is eenduidiger (zie ook bijlage).*
- *Tussen GL en VVD bestaan duidelijke inhoudelijke verschillen. Opdracht aan beide om daar uit te komen. De provincie moet bestuurd worden.*
- *VVD: Aarzelingen bij enkele andere partijen vanwege onze oude bestuursstijl zijn achterhaald.*

C. Welke invulling geven aan begrippen "stabiel" en "daadkrachtig"? Wat is uw bijdrage?

- *VVD: Relatie met gemeenten en evenwicht stad-platteland zijn belangrijk voor stabiliteit en daadkracht. Sociaal Cultureel Planbureau (SCP) onderscheidt 4 types gemeenten. GL heeft een sterk stedelijk profiel. VVD is sterk in alle 4 types. D66 heeft ook een stedelijk profiel en is goed vertegenwoordigd in welvarende woongemeenten en universiteitssteden. CDA is onder andere sterk vertegenwoordigd in kleinschalige gemeenten. SGP heeft daar na het CDA de meeste wethouders. Werd de grootste partij in 2 gemeenten (VVD in 4, GroenLinks in 5, BBB in de rest). SGP is in PS klein, maar heeft dus wel stevig mandaat in plattelandsgemeenten. Daarom nodig voor balans in coalitie (zie ook bijlage).*
- *VVD heeft in bijlage aangegeven wat zij in partners zoekt en wat zij van samenwerking verwacht.*

D. Hoe breed/smal? Aantal partijen? Aantal gedeputeerden?

- *VVD: voorkeur voor college van zes. Kan ook met vijf. Is wel zware last voor de gedeputeerden, maar zorgt er ook voor dat een coalitie breder draagvlak zal zoeken in Provinciale Staten. Zeven kan ook, maar liever niet. Dan zijn twee coalitiepartijen niet nodig voor meerderheid.*

E. Zijn gecombineerde of parttime gedeputeerden optie?

- *VVD: Slechte ervaringen mee in gemeenten met deeltijdwethouders: bestuurder ben je 24/7, dat kan je niet uitzetten. Alleen noodscenario.*
- F. Bent u bereid inhoudelijk steun te geven aan een coalitie (akkoord) zonder gedeputeerde te leveren?
- *VVD: iedere coalitiepartner moet een gedeputeerde leveren.*

2. Waar liggen inhoudelijk kansen en bedreigingen? Zijn er principiële breekpunten?

- A. Kernwaarden en kernboodschap nieuwe coalitie?
- *VVD: Aanpakken van de grote problemen; rechte rug houden, economische kansen pakken.*
- B. Gewenste speerpunten?
- *VVD wil signatuurveranderingen op onderwerpen, zoals de automobilititeit. Bij energie-opwek is lokaal draagvlak belangrijk, invulling geven aan faciliterende rol van middenbestuur. Voor bedrijventerreinen zijn de kaders nu te strak: alleen uitbreiding d.m.v. transformatie. Extra uitbreiding voor maakindustrie en werkgelegenheid is nodig.*
- C. Mogelijke breekpunten? Principiële punten waar niet over te onderhandelen valt?
- *VVD heeft geen breekpunten. Maar optelsom van akkoord moet zijn dat het echt verschil uitmaakt dat VVD in de coalitie zit. Ook wil VVD niet teveel ambities. Liever concentreren op beperkt aantal en die goed doen, dan veel half doen of niet. VVD wil opcenten alleen verhogen als dat echt nodig is.*
- D. Zijn de eerder besproken 6 thema's/opgaven goede basis? Of wat minder/meer?
- *VVD: Akkoord dient op financiële onderbouwing en uitvoerbaarheid getoetst te worden.*
 - *Financiën en economie horen ook in lijst thema's.*
 - *Bij economie en banen ligt accent nu te veel op het topsegment. Meer aandacht nodig voor MBO-segment (maakindustrie) en uitvoerende banen in energietransitie.*
 - *VVD geeft na gesprek aan ook nog aan de lijst thema's te willen toevoegen: hoe om te gaan met de gewenste groeisprong 2030.*

3. Hoe zou het vervolgproces eruit moeten komen te zien?

- A. Karakter coalitieakkoord: hoofdlijnen, gedetailleerd? Omdat?
- *VVD: Dit is sterk afhankelijk van de samenstelling van de coalitie. Met 5 partijen maak je afspraken op grote lijnen, met meer partijen zullen de afspraken gedetailleerder worden. .*
 - *Een geheel dichtgetimmerd akkoord heeft geen zin, liever op hoofdlijnen en steun zoeken bij andere partijen in de Staten.*
- B. Op welke onderwerpen / cruciale details moeten in ieder geval afspraken worden gemaakt?
- *Op sommige onderdelen kan dat wel. Belangrijk om eerlijk tegenover andere partijen in PS en naar stakeholders te zijn waar de coalitie ruimte laat en waar niet.*
- C. Betrokkenheid PS bij bepaalde thema's? Statenbrede naast coalitieafspraken? Zo ja, welke?
- *Landelijke onderwerpen waar druk op zit, wil de VVD aan PS laten.*
- D. Vervolg formatieproces: verwachtingen over betrokkenheid stakeholders en PS? Verwachtingen over tijdsplanning? Omdat?
- *VVD heeft in de duidingsdebatten niet gezegd dat ze haast te hebben. Zij vindt het belangrijk om in elk geval BBB ruimte te laten om input te leveren. Snapt de tijdsdruk, maar ze wil niet achteraf spijt krijgen, omdat de formatie geforceerd snel is gegaan. Steunt idee van een proces met de samenleving na de formatie.*
 - *VVD wil fractie via deel- of themagroepen betrekken bij de formatie.*
- E. Eventuele aandachtspunten met betrekking tot kandidaat gedeputeerden.
- *VVD: Eerst inhoud, dan portefeuilles en dan de poppetjes.*
 - *Kandidaten moeten verbondenheid hebben met het programma.*
 - *Bij portefeuilleverdeling wil VVD inzetten op herkenbaar profiel voor achterban.*

Gesprek ChristenUnie – informateurs

19 mei 2023

Aanwezig: Cees van Eijk en Floor Vermeulen (informateurs), Henriëtte Rikkoert en Arne Schaddelee (CU), Berbel Ferwerda (griffie, verslag)

1. Welke partijen ziet jouw fractie als formerende partijen; wie gaan de coalitie vormen?

- A. Meest logische, gewenste coalitie (met GL-VVD als basis)? Omdat?
- *CU: De meest wenselijke opties voor de CU is een coalitie met de BBB. Uiteindelijk zijn zij de grootste geworden en is hun inhoudelijke bijdrage belangrijk om stappen te zetten rond stikstof en de transitie in het landelijk gebied.*
 - *De CU vraagt zich af wat er zou gebeuren als de BBB nog een kans zou krijgen, maar ziet ook dat de BBB niet altijd verstandig is omgegaan met de kansen die ze eerder gekregen heeft.*
 - *Op basis van de 9 genoemde partijen in de formatieopdracht, kijkt CU eerst naar de inhoud. CU wil stappen vooruit maken op het gebied van energie, landbouw, natuur, wonen en mobiliteit.*
 - *CU kan zich goed vinden in een coalitie met GroenLinks, PvdA, D66 met daarbij VVD en CDA. Maar de PvdD is ook een optie. Daar zit een keuzemogelijkheid in.*
- B. Hoe kijkt de CU naar de niet genoemde partijen Volt en de SGP?
- *CU: De SGP is een prima betrouwbare partij. De reden dat de CU het CDA noemt en niet de SGP heeft te maken met continuïteit en meer robuustheid in een nieuwe coalitie. De CU ziet de SGP niet als een 'BBB-light'.*
- C. Als de VVD aansluit bij de huidige coalitie, wat betekent dat voor de beeldvorming?
- *CU: 4 jaar geleden zat de coalitie ook niet allemaal op één lijn. Ook nu ligt alles weer open. De partijen zullen elkaar inhoudelijk moeten vinden. 4 jaar geleden zag de situatie er totaal anders uit. We kunnen niet 'copy-paste' doen.*
- D. Welke combinatie of individuele fractie is onlogisch of principieel uitgesloten? Omdat?
- *De CU sluit geen fractie principieel uit. En ziet geen onderling zeer tussen partijen.*
 - *CDA en PvdD hebben eerder een moeilijk gesprek gehad. Maar dat gesprek was misschien wat te vroeg in het proces.*
 - *Wat betreft de VVD en CU: dat loopt soepel. Daar waren eerder verkeerde beelden over, maar dat is uitgesproken.*
- E. Welke invulling geven aan begrippen "stabiel" en "daadkrachtig"? Wat is uw bijdrage daaraan?
- *CU: Uiteindelijk moet je goede afspraken met elkaar maken. Je moet een stevige relatie opbouwen en elkaar goed vertrouwen. Wat zijn de omgangsvormen? Welke bestuurscultuur? Hoe ga je om met PS? Collegialiteit is belangrijk.*
 - *Het gaat niet alleen over het hier en nu. Het gaat om de 'long run'. Om de bestuursstijl en de manier van werken.*
- F. Hoe breed/smal? Aantal partijen? Aantal gedeputeerden?
- *CU: De CU is voor een iets bredere coalitie. Voor het draagvlak zou 6 partijen mooi zijn. 5 is wat riskant. CU is niet tegen 7 partijen, maar de vraag is wel waar je dan inhoudelijk op uitkomt.*
 - *De CU ziet zichzelf als 'oliemannetje'. Stad-platteland is een valse tegenstelling. De CU is er voor beide. Zorg dat er in de coalitie een paar partijen zitten die als smeerolie kunnen dienen.*
- G. Zijn gecombineerde of parttime gedeputeerden optie?
- *CU: 4 jaar geleden heeft elke partij 1 gedeputeerde geleverd. Daarmee krijg je gelijkwaardigheid in het college. Dat helpt bij het onderlinge vertrouwen. Je ziet bij gemeenten dat een wethouder die voor de helft van de tijd werkt een papieren werkelijkheid is. De vraag is wat een parttime gedeputeerde precies oplost?*
 - *Een gecombineerde gedeputeerde van CU en SGP ligt niet voor de hand.*
- H. Bent u bereid inhoudelijk steun te geven aan een coalitie (programma-akkoord) zonder gedeputeerde te leveren?

- *CU: Dit heeft niet onze voorkeur, maar werken met deeltijd gedeputeerden is nog minder wenselijk. Mocht er met een gedoogpartij gewerkt worden, dan is het belangrijk die partij wel vanaf het begin volwaardig te betrekken.*

2. Waar liggen inhoudelijk kansen en bedreigingen? Zijn er principiële breekpunten?

- A. Kernwaarden en kernboodschap nieuwe coalitie?
- *CU: Natuur, landbouw, energie, wonen en mobiliteit zijn belangrijke onderwerpen voor de CU. Daar wil zij stappen vooruit zetten. Met duurzaamheid hoog in het vaandel.*
- B. Gewenste speerpunten?
- *CU: In het coalitieakkoord moet het gaan over de aanpak van de kleine kernen.*
 - *Daarnaast moeten er heldere afspraken over stikstof komen om vooruit te kunnen.*
 - *En m.b.t. tot de Energietransitie moeten de RES'en het vertrekpunt zijn. Niet 'pappen en nathouden'; we moeten door. Ook hierover moet het college heldere afspraken maken.*
- C. Mogelijke breekpunten? Zijn daarbij principiële punten waar niet over te onderhandelen valt?
- *De CU wil op een aantal thema's vooruitgang zien. In een coalitie zal op één thema meer en op een ander thema minder progressie zijn. Daar moet de CU dan een afweging in maken of ze daaraan mee wil doen.*
- D. Zijn de eerder besproken 6 thema's/opgaven goede basis om verder uit te werken? Of wat minder/meer?
- *CU: De 6 thema's zijn een goede basis om verder uit te werken.*
 - *Ook moet er aandacht zijn voor een goed degelijk financieel bestuur.*
 - *Het is voor de CU geen taboe om de verhoging van Motorrijtuigenbelasting te bespreken, mits het geen doel op zich is.*

3. Hoe zou het vervolgproces eruit moeten komen te zien?

- A. Karakter coalitieakkoord: hoofdlijnen, gedetailleerd? Omdat?
- *De CU wil een coalitieakkoord zoveel mogelijk op hoofdlijnen.*
 - *Zorg er daarbij wel voor dat aan het college en de organisatie richting wordt meegegeven.*
 - *De CU denkt aan ongeveer 40 A4-tjes (zoals het vorige coalitieakkoord).*
 - *In de uitwerking ruimte laten aan het democratisch proces; ruimte laten voor de Staten. Maar dat moet niet het verkapt vooruitschuiven van beslissingen zijn.*
- B. Op welke onderwerpen / cruciale details moeten in ieder geval afspraken worden gemaakt?
- *CU: Er moeten in het begin werkafspraken gemaakt worden. Hoe gaan we in het college met elkaar om? Hoe zorgen we voor een gelijkwaardige inbreng en voorkomen we blokvorming binnen het college?*
- C. Vervolg formatieproces: verwachtingen over betrokkenheid stakeholders en PS? Verwachtingen over tijdsplanning? Omdat?
- *CU: De 'keukentafelgesprekken' met de stakeholders en PS van vorige keer zijn goed bevallen. Dat kost de nodige tijd, maar het is belangrijk om een zorgvuldig proces met elkaar te doorlopen.*
 - *Een akkoord voor de zomer zou mogelijk kunnen zijn waarbij PS al wel betrokken is en waarbij het nieuwe college daarna de stakeholders betreft voor nadere invulling.*
- D. Eventuele aandachtspunten met betrekking tot kandidaat gedeputeerden.
- *Diversiteit in de samenstelling van het college zou mooi zijn.*

Gesprek Partij vd Dieren – informateurs

19 mei 2023

Aanwezig: Cees van Eijk en Floor Vermeulen (informateurs), Anjo Travaille en Olivia Butterman (PvdD), Frank Kools en Berbel Ferwerda (griffie, verslag)

1. Welke partijen ziet jouw fractie als formerende partijen; wie gaan de coalitie vormen?

- A. Meest logische, gewenste coalitie (met GL-VVD als basis)? Omdat?
- *De inzet van de PvdD is een progressieve en daadkrachtige coalitie. Met veel aandacht voor gezondheid en groen. PvdD wil een zo progressief en daadkrachtig mogelijk college. De wettelijke opgaven vragen om een progressie aanpak en daadkracht.*
 - *Een coalitie van GroenLinks, VVD, D66, PvdA, CU, Volt en PvdD is het meest toegerust op opgaven (landbouw, natuur, wonen, energie, klimaat).*
 - *Eventueel zonder PvdD. PvdD wil graag besturen, maar dat is voor de partij geen doel op zich. Ze vindt het belangrijk om inbreng te hebben aan de formatietafel.*
 - *PvdD ziet een samenwerking met de VVD zitten. Ook deze partij is voor daadkracht en pragmatiek. Daar kunnen de partijen elkaar vinden.*
- B. Hoe doen we recht aan de kiezer met de grote winst van de BBB?
- *PvdD: Natuurlijk moet je recht doen aan de verkiezingen. De opkomst van de BBB wordt verschillend geduid; de duiding is complex.*
 - *PvdD heeft in haar programma ook veel aandacht voor de boeren.*
 - *Recht doen aan de kiezer is ook het maken van een meerderheidscoalitie. De huidige coalitie heeft weinig verloren.*
 - *Verder kan gezegd worden dat de authentieke partijen gewonnen hebben zoals BBB, SGP en PvdD.*
- C. Welke combinatie of individuele fractie is onlogisch of principieel uitgesloten? Omdat?
- *Deelname CDA is voor PvdD onlogisch. CDA wil absoluut geen doelstelling voor minder vee (hoewel dat ook landelijk de richting is), is niet progressief en daadkrachtig, heeft veel van huidige natuur/landbouw problemen veroorzaakt. CDA zegt dat ze Landbouw EN natuur wil, maar kiest altijd voor korte termijn belang van landbouw. CDA ging met gestrekt been het gesprek in met PvdD en verkenner D. de Vries en vindt het PvdD programma luchtfietsserij en de PvdD een getuigenispartij.*
 - *PvdD in Utrecht heeft weinig ervaring met de SGP. Daar heeft zij geen volledig beeld van.*
 - *Er zijn wat betreft PvdD geen blokkades voor CDA en/of SGP. Maar dan moet het CDA wel donkergroen gaan kleuren.*
- D. Welke invulling geven aan begrippen “stabiel” en “daadkrachtig”? Wat is uw bijdrage daaraan?
- *PvdD: Wat betreft daadkracht gaat het om heldere doelen en realisatie van de doelen. Niet zoals de afgelopen 4 jaar is gebeurd, hoewel er wel een goede basis is gelegd, zouden er nóg grotere stappen gemaakt kunnen worden. Overigens begrijpt PvdD dat de huidige coalitie eerst nog veel punten had op te lossen alvorens aan de eigen doelen te beginnen.*
 - *Plus structurele monitoring, evaluatie van deze realisatie en duidelijke bijsturing wanneer noodzakelijk.*
 - *Wat betreft stabiliteit gaat het om een heldere koers, passend bij landelijke opgaven, meerderheidscoalitie, daadkracht.*
 - *PvdD vindt het belangrijk om tot een mix te komen van bestuurlijke ervaring (GL, VVD, D66, CU, PvdA en duurzame vernieuwers (Volt en PvdD)).*
- E. Hoe breed/smal? Aantal partijen? Aantal gedeputeerden?
- *PvdD: Deze vraag is nu te vroeg. Eerst moet duidelijk worden welke partijen gaan formeren. De hoeveelheid gedeputeerden dat volgt later.*
- F. Zijn gecombineerde of parttime gedeputeerden optie?
- *De inhoud staat bij PvdD voorop. Parttime of gedoogsteun: al deze aspecten moeten dienend zijn aan de inhoud.*

- G. Bent u bereid inhoudelijk steun te geven aan een coalitie (programma-akkoord) zonder gedeputeerde te leveren?
- *PvdD: Zoals eerder aangegeven is besturen voor de partij geen doel op zich. PvdD vindt het belangrijk om inbreng te hebben aan de formatietafel. Als PvdD aan de coalitie deelneemt, dan levert zij ook een gedeputeerde.*

2. Waar liggen inhoudelijk kansen en bedreigingen? Zijn er principiële breekpunten?

- A. Kernwaarden en kernboodschap nieuwe coalitie?
- *PvdD wil een gezonde leefomgeving voor iedereen, sterk en kwetsbaar, nu en later.*
- B. Gewenste speerpunten?
- *PvdD:*
 - *Verduurzamen landbouw (minder landbouwhuisdieren min. 50% in 2027)*
 - *Versterken en beschermen natuur (stoppen met kappen van bos)*
 - *Dierenwelzijn (stoppen met de jacht)*
 - *Duurzame mobiliteit (geen verbreding A27)*
- C. Mogelijke breekpunten? Zijn daarbij principiële punten waar niet over te onderhandelen valt?
- *De PvdD moet zien dat op bovengenoemde punten ingezet wordt. Ze zijn niet makkelijk inwisselbaar.*
- D. Zijn de eerder besproken 6 thema's/opgaven goede basis om verder uit te werken? Of wat minder/meer?
- *PvdD: Gezonde leefomgeving is de paraplu. Daar vallen de andere thema's onder.*
 - *Er zal altijd oog moeten zijn voor de financiën.*

3. Hoe zou het vervolgproces eruit moeten komen te zien?

- A. Karakter coalitieakkoord: hoofdlijnen, gedetailleerd? Omdat?
- *PvdD is voor een kernpuntenakkoord. Maak voor een aantal onderwerpen (ongeveer 4 of 5) gedetailleerde afspraken over hoe het doel op die onderwerpen bereikt gaat worden.*
- B. Op welke onderwerpen / cruciale details moeten in ieder geval afspraken worden gemaakt?
- *PvdD: In ieder geval over landbouw, natuur, wonen, klimaat/energie.*
- C. Betrokkenheid PS bij bepaalde thema's? Statenbrede naast coalitieafspraken? Zo ja, welke?
- *PvdD: Bij de kernpunten hebben de Staten weinig invloed meer. Op de andere onderwerpen kunnen de Staten ruim invloed uitoefenen.*
- D. Vervolg formatieproces: verwachtingen over betrokkenheid stakeholders en PS? Verwachtingen over tijdsplanning? Omdat?
- *PvdD: Inzet van experts bij het formatieproces. Experts en goede data zijn belangrijk. Zorg daarvoor bij de kernpunten. En plaats dan vooral géén belangenbehartigers aan tafel. Het betrekken van belangenbehartigers kan namelijk ook deels na de coalitievorming plaatsvinden.*
- E. Eventuele aandachtspunten met betrekking tot kandidaat gedeputeerden.
- *PvdD: Inhoud en ervaring moet voorop staan. Indien er een coalitie op kernpunten komt vraagt dat een stevige debatcultuur. Het zullen dus ervaren en debat-technisch stevige gedeputeerden moeten zijn.*
 - *Verder is het voor PvdD belangrijk om Dierenwelzijn te benoemen als aparte portefeuille.*
 - *En is het noodzakelijk om natuur en landbouw in twee portefeuilles te scheiden.*

Gesprek SGP – informateurs

19 mei 2023

Aanwezig: Cees van Eijk en Floor Vermeulen (informateurs), Bertrick van den Dikkenberg en Gerrit Boonzaaijer (SGP), Frank Kools en Berbel Ferwerda (griffie, verslag)

1. Welke partijen ziet jouw fractie als formerende partijen; wie gaan de coalitie vormen?

- A. Meest logische, gewenste coalitie (met GL-VVD als basis)? Omdat?
- *SGP: Een zo breed mogelijk college zou mooi zijn. De SGP zou het liefst een Statenakkoord zien, maar daar is geen draagvlak voor.*
 - *Bij een coalitie denkt de SGP aan VVD, CDA en SGP op de rechter helft. En vervolgens GroenLinks en PvdA op de linker helft. Daar komt dat CU of D66 bij, waarbij de voorkeur van de SGP uitgaat naar de CU.*
 - *De vraag is: Hoe verbind je stad en platteland? De SGP heeft ook een agrarische achterban, net als de BBB en kan goed het geluid van de BBB vertolken. Maar de partij is niet inwisselbaar voor de BBB.*
 - *De SGP heeft de kwaliteit van bruggenbouwer.*
- B. Welke combinatie of individuele fractie is onlogisch of principiële uitgesloten? Omdat?
- *SGP heeft voor geen enkele partij een blokkade. Ze ziet wel dat het lastig kan gaan worden met de PvdD.*
- C. Welke invulling geven aan begrippen “stabiel” en “daadkrachtig”? Wat is uw bijdrage daaraan?
- *De SGP vindt het belangrijk dat het college navolgbaar is. Dat duidelijk is welke stappen er gezet gaan worden om tot een doel te komen.*
 - *Samenwerken met respect voor elkaar. Het is een kwestie van geven en nemen.*
 - *Wat betreft de SGP en het onderwerp ‘inclusiviteit’: ‘Wij staan ook voor een inclusieve samenleving maar zien dat breder en minder exclusief op één bepaalde groep én inclusiviteit is geen eenrichtingsverkeer. Geen probleem als andere partijen bijvoorbeeld de Regenboogvlag hijsen, dat neemt niet weg dat wij in de Staten daar onze (bredere) visie op kunnen geven. De SGP vraagt bijvoorbeeld ruimte om geen bestuurlijke activiteiten op zondag te hoeven ontplooiën.’*
 - *Met betrekking tot stabiliteit: Hoe zorg je voor eenheid binnen de coalitie en voorkom je twee kampen? Het programma (de inhoud) is de beste verbinding tussen coalitiepartijen, waarbij een belangrijke rol is weggelegd voor een gezamenlijke missie.*
 - *Daarnaast heeft de SGP zich de afgelopen jaren bewezen als bruggenbouwer (bijvoorbeeld bij het onderwerp slavernijverleden en landbouwmoties).*
- D. Hoe breed/smal? Aantal partijen? Aantal gedeputeerden?
- *SGP: Vanuit de hoeveelheid werk is het gezond om 6 a 7 gedeputeerden te hebben.*
- E. Zijn gecombineerde of parttime gedeputeerden optie?
- *SGP: Twee partijen die één kandidaat leveren dat heeft niet de voorkeur. Een parttime gedeputeerde heeft toch meestal een fulltime belasting. Maar soms is het nodig om de puzzel te leggen.*
- F. Bent u bereid inhoudelijk steun te geven aan een coalitie (programma-akkoord) zonder gedeputeerde te leveren?
- *SGP: Het is niet het hoogste doel van de SGP om een gedeputeerde te leveren, maar wel gedogen en geen bestuurder leveren is pas een allerlaatste optie. Het Gelderse model van de afgelopen vier jaar is niet bepaald een voorbeeld.*

2. Waar liggen inhoudelijk kansen en bedreigingen? Zijn er principiële breekpunten?

- A. Kernwaarden en kernboodschap nieuwe coalitie?
- *SGP: Realistisch in ambities. Waarmaken wat je zegt. Dat betekent ook scherpe keuzes maken. Zorg dat je navolgbaar bent.*

- B. Gewenste speerpunten?
- *SGP: Sterk landelijk gebied beleid: leefbaarheid kleine kernen, sterk natuurbeleid en sterk landbouwbeleid waarbij samen met de sector wordt gewerkt aan de opgaven.*
 - *Leefbaarheid moet integraal bekeken worden.*
- C. Mogelijke breekpunten? Zijn daarbij principiële punten waar niet over te onderhandelen valt?
- *SGP: De SGP wil geen 'drang en dwang'; dat ligt tegen een 'no-go' aan. Neem bijvoorbeeld de energietransitie: een opschalingsmodel zou wel kunnen zoals het in overleg met gemeenten in de RES is opgenomen, maar je moet geen stappen missen. De SGP vindt het belangrijk om navolgbaar te blijven.*
 - *Natuur- en faunabeheer zou een schuurpunt kunnen zijn.*
 - *Halvering van de veestapel is geen doel op zich, een kleinere veestapel kan een gevolg zijn van beleid van de overheid.*
 - *SGP heeft geen principiële breekpunten; tenminste niet over de onderwerpen waar de provincie over gaat.*
- D. Zijn de eerder besproken 6 thema's/opgaven goede basis om verder uit te werken? Of wat minder/meer?
- *SGP: Financiën is bij deze thema's onderbelicht. De plannen moeten ergens van betaald worden. Financiën is een wezenlijk onderdeel van de keuzes die je maakt.*

3. Hoe zou het vervolgproces eruit moeten komen te zien?

- A. Karakter coalitieakkoord: hoofdlijnen, gedetailleerd? Omdat?
- *De SGP is voor een coalitieakkoord op hoofdlijnen. In dat akkoord moeten de doelen benoemd worden. Het debat moet gefaciliteerd worden in de Staten, waarbij het college ook moet werken aan draagvlak voor voorstellen.*
 - *Over het 'hoe' daar kan dan vervolgens met de Staten invulling aan geven worden. Een mooi voorbeeld daarvan is Programmering Woningbouw.*
 - *Op moeilijke onderwerpen moeten cruciale details wel van tevoren benoemd worden, anders kan het gaan schuren.*
- B. Betrokkenheid PS bij bepaalde thema's? Statenbrede naast coalitieafspraken? Zo ja, welke?
- *SGP: De samenwerking met de Staten was de afgelopen 4 jaar goed.*
 - *De bestuurscultuur moet open zijn. Daarbij gaat het om GS richting PS, maar ook om GS richting gemeenten en inwoners.*
- C. Vervolg formatieproces: verwachtingen over betrokkenheid stakeholders en PS? Verwachtingen over tijdsplanning? Omdat?
- *SGP: Het zou mooi zijn om tijdens het formatieproces input op te halen bij de stakeholders ('meer water onder de boot'). Maar we zitten ook met een tijdsprobleem.*
- D. Eventuele aandachtspunten met betrekking tot portefeuilles en/of tot kandidaat gedeputeerden.
- *SGP: Trek de portefeuilles Natuur en Landbouw niet uit elkaar.*
 - *Met betrekking tot het ruimtelijke domein: niet teveel machtsconcentratie bij één gedeputeerde.*
 - *Portefeuilles niet vanzelfsprekend bij huidige gedeputeerden die doorgaan.*
 - *SGP heeft een ervaren kandidaat gedeputeerde klaar staan.*

Gesprek Volt – informateurs

19 mei 2023

Aanwezig: Cees van Eijk, Floor Vermeulen (informateurs), Amos de Jong, Wouter Limmen (Volt), Berbel Ferwerda, Frank Kools (griffie, verslag)

1. Welke partijen ziet jouw fractie als formerende partijen; wie gaan de coalitie vormen?

- A. Meest logische, gewenste coalitie (met GL-VVD als basis)? Omdat?
- *Volt sluit niemand uit. Betreurt het dat samenwerking BBB-GL is mislukt. Heeft voorkeur voor meest progressieve combinatie, met GL-VVD-D66 als kern.*
 - *Meerderheidscoalitie is nodig.*
- B. Welke combinatie of individuele fractie is onlogisch of principieel uitgesloten? Omdat?
- *Met alle negen partijen ziet Volt mogelijkheden om inhoudelijke gesprekken aan te gaan.*
 - *Volt wil werk maken van de grote transitie en liefst versnellen. Vraagt zich af hoe het CDA daarin staat. Koers van die partij, ook door landelijke stellingname, is onduidelijk. Om latere verrassingen te voorkomen, zou Volt daar snel duidelijkheid over willen krijgen.*
 - *Eerste contacten met SGP in PS geven aan dat vruchtbare samenwerking mogelijk is. Wel zijn er inhoudelijke verschillen, zoals bijv. houding tegenover Europa, landbouw, wonen en klimaat. Voor Volt is klimaatneutraal zijn in 2040 van heel groot belang.*
- C. Welke invulling geven aan begrippen “stabiel” en “daadkrachtig”? Wat is uw bijdrage?
- *Volt wil een stabiele groep partners in de coalitie, die afspraken maakt op hoofdlijnen en PS in debat en besluitvorming durft te positioneren.*
 - *Partij wil in beleid ruimte voor brede burgerparticipatie, co-creatie en dialoog. Dat draagt bij aan stabiliteit. Teveel burgers voelen zich nu niet gehoord of gerepresenteerd, zijn niet aangehaakt.*
 - *Tegelijk wel echt knopen doorhakken waar nodig, bijv. bij transitie energie en landelijk gebied. Niet uitstellen, nu positie kiezen en duidelijkheid geven: die transitie gaan we doen. Burgerparticipatie, lokaal eigendom en co-creatie daarbij optimaliseren.*
 - *Volt draagt bij door haar pragmatische insteek en haar uitgesproken lange-termijn-visie die leidend moet zijn ook voor beleidskeuzes.*
- D. Hoe breed/smal? Aantal partijen? Aantal gedeputeerden?
- *Volt: Positioneren van PS is belangrijk. Daarvoor is smalle coalitie niet per se nodig. Brede is ook valide gezien de verkiezingsuitslag, en omdat komende besluiten lang voelbaar zullen zijn / bepalend zijn voor toekomstige generaties.*
 - *Negen partijen is niet nodig, kan met 6 of 7. Nieuwe coalitie moet op onderdelen een ander geluid laten horen dan de vorige en deels het vertrouwen terugwinnen. Zeker nu de samenwerking BBB-GL is mislukt. Niet logisch om op oude fiets door te gaan. Ruimte voor nieuw geluid en nieuwe ideeën is belangrijk.*
- E. Is Volt niet te nieuw en nog te onervaren om al meteen in een coalitie te stappen?
- *Partij is nieuw binnen PS maar niet nieuw binnen de politiek. Ze zit al in Europees Parlement, de Tweede Kamer, aantal colleges, in gemeenteraden en binnenkort ook in Eerste Kamer. Nieuw heeft ook voordelen: partij brengt fris geluid en een uniek perspectief in. Volt bestaat uit verenigingen in meer dan 30 landen. Deze band van kennis en ervaringen overal in Europa is uniek t.o.v. andere Europa welgezinde partijen zoals bijv. GL en D66. Dit voordeel kan ook worden ingezet in Utrecht.*
- F. Zijn gecombineerde of parttime gedeputeerden optie?
- *Parttime is voorstelbaar, kan een spiegel zijn van de moderne tijd, zeker als dat de inclusiviteit van het bestuur bevordert. Moet wel in de praktijk werken voor iedereen.*
 - *Slimme, pragmatische verdeling van taken is mogelijk. Wel chemie in team nodig.*
- G. Bent u bereid inhoudelijk steun te geven aan een coalitie (programma-akkoord) zonder gedeputeerde te leveren?
- *Volt: Is erg onwenselijk maar niet helemaal ondenkbaar. Akkoord moet ons dan wel zeer overtuigen om daar eventueel in mee te denken.*

2. Waar liggen inhoudelijk kansen en bedreigingen? Zijn er principiële breekpunten?

- A. Kernwaarden en kernboodschap nieuwe coalitie?
- *We kijken verder dan 4 jaar; lange termijn, klimaatneutraal in 2040.*
- B. Gewenste speerpunten?
- *Europese samenwerking, klimaatneutraliteit, burgerparticipatie en bestuurlijke vernieuwing zijn belangrijke punten Zie voor opsomming verslag van gesprek met verkenners Danny de Vries, d.d. 22 maart 2023..*
 - *In aanvulling daarop: Volt wilt klimaatberaad voor Utrecht, bijv. voor de periode 2030-2040/50.*
- C. Mogelijke breekpunten? Principiële punten waar niet over te onderhandelen valt?
- *Volt ziet op dit moment geen onoverbrugbare verschillen. Volt wil graag constructief het gesprek op de inhoud aangaan en daarom niet bij voorbaat met breekpunten komen. Wil wel gesprek met SGP en CDA over de rol van de provincie zoals boven beschreven.*
 - *Ondergrens voor Volt in akkoord is een geloofwaardig pad naar klimaatneutraal 2040, met actieve participatie van belanghebbenden incl. burgers/inwoners.*
- D. Zijn de eerder besproken 6 thema's/opgaven goede basis om uit te werken? Minder/meer?
- *Bij sociale agenda hoort ook asiel & migratie.*
 - *Tijdens bespreking van bestuursstijl moet ook transparantie aan de orde komen.*
 - *Europa dient ook apart thema te worden.*

3. Hoe zou het vervolgproces eruit moeten komen te zien?

- A. Karakter coalitieakkoord: hoofdlijnen, gedetailleerd? Omdat?
- *Voorkeur voor hoofdlijnenakkoord, niet half uitgewerkt en half op hoofdlijnen. Wel duidelijke kaderstelling om PS te positioneren in gefocust debat.*
- B. Op welke onderwerpen / cruciale details moeten in ieder geval afspraken worden gemaakt?
- *Op gevoelige dossiers, bijv. energie en landelijk gebied, duidelijk richting geven.*
 - *Open debat, maar niet op alle zaken onnodig terugroepen. Volt wil bijv. niet de PlanMER voor energie-opwek stilleggen, maar wel de opties voor optimale participatie en lokaal eigendom verder verkennen.*
- C. Betrokkenheid PS bij bepaalde thema's? Statenbrede naast coalitieafspraken? Zo ja, welke?
- *PS en GS werken samen binnen bestuur, vanuit goed vertrouwen.*
 - *Eerder denken in ambities en kaders, dan uitgewerkte afspraken. Bij wonen bijvoorbeeld specifieke kaders meegeven voor woningbouw voor jongeren en starters.*
- D. Vervolg formatieproces: verwachtingen over betrokkenheid stakeholders en PS? Verwachtingen over tijdsplanning? Omdat?
- *Andere partijen betrekken bij formatie, door vooraf aantal momenten in te plannen waarin in kringgesprekken – zonder voorzitter en enkel met PS – thema's worden besproken.*
 - *Betrokkenheid gemeenten heel belangrijk.*
 - *Denkbaar dat je voor zomerreces afspraken iets breder houdt en ze later met stakeholders bespreekt en uitwerkt.*
- E. Eventuele aandachtspunten met betrekking tot kandidaat gedeputeerden.
- *Volt heeft kandidaten al langer klaar staan die procedure via interne kandidatencommissie hebben doorlopen.*
 - *Eerst inhoudelijke gesprekken, geen claims bij voorbaat op bepaalde portefeuilles.*
 - *Volt vindt een gedeputeerde met hoofdtak Europa belangrijk.*

4. Aandachtspunten voor de communicatie

- *VOLT: Aandacht voor meest haalbare transparantie.*

Gesprek GroenLinks – informateurs

19 mei 2023

Aanwezig: Cees van Eijk en Floor Vermeulen (informateurs), Huib van Essen en Marjolein van Elteren (GroenLinks), Frank Kools en Berbel Ferwerda (griffie, verslag)

1. Welke partijen ziet jouw fractie als formerende partijen; wie gaan de coalitie vormen?

A. Meest logische, gewenste coalitie (met GL-VVD als basis)? Omdat?

- *GroenLinks zou PvdA, D66 en CU betrekken bij de basis van GroenLinks-VVD. Met deze partijen heeft zij de afgelopen 4 jaar fijn samengewerkt.*
- *Het heeft de voorkeur van GroenLinks om daar PvdD dan bij te voegen om tot een meerderheid te komen.*
- *Programmatisch zou deze combinatie het beste werken.*

B. Welke combinatie of individuele fractie is onlogisch of principieel uitgesloten? Omdat?

- *GroenLinks: Ook een variant (GroenLinks, VVD, PvdA, D66, CU) met het CDA zou denkbaar zijn. Dan zou PvdD buiten de coalitie vallen. Maar met de PvdD lijkt GroenLinks de meest wenselijke variant.*
- *GroenLinks geeft de voorkeur aan een coalitie met de PvdD, maar kan zich voorstellen dat voor de VVD een coalitie met het CDA comfortabeler is.*
- *GroenLinks vindt het getalsmatig niet logisch om naar partijen met 2 zetels te kijken: Volt en SGP.*
- *Het eerdere stemgedrag van de SGP (tegengesteld bij bv. Klimaatakkoord, RESsen, Omgevingsvisie, Omgevingsverordening en bosbeleid) straalt niet uit mee te willen doen en laat de grote inhoudelijke afstand zien. Op persoonlijk vlak zit het er zeker wel in (maar dat geldt voor de meeste partijen), maar op veel onderwerpen staan GroenLinks en SGP recht tegen over elkaar.*
- *Dat is anders bij de VVD; de VVD heeft wel meegestemd bij alle genoemde voorstellen en daarmee is de inhoudelijke afstand veel kleiner dan met de SGP.*
- *Een coalitie met de SGP gaat niet door alle fractieleden van GroenLinks ondersteund worden.*

C. Een combinatie van GroenLinks, VVD, PvdA, D66, CDA en CU is een samenstelling van de oude coalitie met de VVD erbij. Wat doet dit met de beeldvorming?

- *GroenLinks: Per definitie zou dit een andere coalitie zijn. Het is een ander programma. Het is een coalitie met een andere samenstelling en andere verhoudingen. Het vraagt iets van alle betrokkenen om een verkeerde perceptie van de buitenwereld bij te stellen. GroenLinks denkt dat een nieuwe coalitie een andere dynamiek gaat geven.*

D. Welke invulling geven aan begrippen “stabiel” en “daadkrachtig”? Wat is uw bijdrage daaraan?

- *GroenLinks: Een coalitie die met voldoende inhoudelijke samenhang en bereidheid om te staan voor (soms lastige) keuzes. Te grote inhoudelijke verschillen binnen de coalitie heeft het risico dat er twee kampen in een coalitie ontstaan en daarmee een instabiel en weinig daadkrachtig bestuur.*
- *Gezegd moet worden dat de afgelopen jaren de samenwerking met de VVD binnen de Staten constructief is geweest.*

E. Hoe breed/smalle? Aantal partijen? Aantal gedeputeerden?

- *GroenLinks: Eén extra gedeputeerde (6) zou gegeven de hoeveelheid werk niet verkeerd zijn.*

F. Zijn gecombineerde of parttime gedeputeerden optie?

- *GroenLinks: Gecombineerde of parttime gedeputeerden heeft niet de voorkeur. Dat kan zorgen voor ongelijke verhoudingen. Maar het is wel bespreekbaar, als dat nodig is.*

2. Waar liggen inhoudelijk kansen en bedreigingen? Zijn er principiële breekpunten?

A. Kernwaarden en kernboodschap nieuwe coalitie?

- *GroenLinks: We moeten aan de slag. Mouwen opstropen en doen!*

B. Gewenste speerpunten?

- *GroenLinks: Klimaat, energie, landbouw, natuur en betaalbaar wonen.*
- C. Mogelijke breekpunten? Zijn daarbij principiële punten waar niet over te onderhandelen valt?
- *GroenLinks: Landbouwtransitie, natuur versterken, stikstofdoelen zijn belangrijke onderwerpen.*
 - *Zo ook het halen van de RES-doelen conform het klimaatakkoord. Het loslaten RES-doelen is een 'no-go' voor GroenLinks. De 'hoe-vraag' kan je nog bepalen: hoe komen we tot het tijdig halen van de RES-doelen.*
- D. Zijn de eerder besproken 6 thema's/opgaven goede basis om verder uit te werken? Of wat minder/meer?
- *GroenLinks: Financiën ontbreekt bij deze thema's. Daar moeten we aandacht aan besteden. We kunnen in zwaar weer komen.*

3. Hoe zou het vervolgproces eruit moeten komen te zien?

- A. Karakter coalitieakkoord: hoofdlijnen, gedetailleerd? Omdat?
- *GroenLinks: Het detailniveau van het akkoord van 4 jaar geleden is prima.*
 - *Het is belangrijk dat je duidelijke afspraken maakt die niet multi-interpretabel zijn. Op de hoofdthema's moeten voldoende duidelijke afspraken zijn. Je moet weten wat je aan elkaar hebt. Liever keuzes wat voor alle partijen een aantal pijnlijke concessies betekent dan vage, multi-interpretabele compromissen.*
- B. Vervolg formatieproces: verwachtingen over betrokkenheid stakeholders en PS? Verwachtingen over tijdsplanning? Omdat?
- *GroenLinks: Het is belangrijk om een voldoende helder akkoord te hebben. Het zou wenselijk dat dat er voor de zomer er ligt.*
 - *Daarna kan het gesprek met de partners plaatsvinden om ermee aan de slag te gaan en het in de uitvoering te verrijken. Een akkoord met duidelijke doelen waarna met de partners het proces verder ingekleurd kan worden.*
 - *Er moet wel voorkomen worden dat het zorgen voor draagvlak niet misbruikt wordt voor vertraging.*
- C. Eventuele aandachtspunten met betrekking tot kandidaat gedeputeerden.
- *Huib van Essen is de kandidaat gedeputeerde van GroenLinks.*